

224; «y d'aygua un *bull* sols resta, que minva y mor», *Atl.* VIII, p. 250; i amb sentits secundaris; mall. 'preocupació', *BDLC* VIII, 103; eiv. «barriga, vejiga natoria, juego con pelota», *PzCabrero*; 'bullidor': «a la font Viltrosa, quan ha plogut molt hi surt un *bull* d'aigua», *St. Aniol de Finestres*, 1964; mot que només s'ha format en alguns parlars oc. mod. (*boul*: «ébullition», B.-Llem., Caors, Roergue, Tarn, Pezenàs, Tolosa, Gironda, Luixon (*FEW* I, 619b9-4f.), piem. *boj* o *böj* «bollere», venec. *bogio* «bollitura»,¹⁰ calabr. *vüggüiu* (Rohlf's, *It. Gramm.*, § 1172); val. *bullet* 'gran bombolla d'allò que bull': «la llet fan que es còlle, i ho rebullen, i quan ja trau *bullets* ---», *Simat de Valldigna*, 1962.

Bullent, antic participi actiu, 'calent com aigua que bull' [fi S. XIII, Lluç, *Doctr. Pueril*, 11.7; «La Bugada: --- passar aygua *bullent* per la cendra y roba», «aygua *bullent*, aqua fervens», ben distingit del ger. «vessar-se l'aygua *bullint*», *OPou, TbPu.*, 229.224]; «al mar de sofre *bullenta*», *Atl.*, versió de 1867, IX,²⁰ 54b; femení que és la forma avui generalment usada: «una perola d'aiga *bullenta*», *St. Boi de Lluçanès*, 1964; *bullentor*.

Bullera 'quantitat d'aliments bullits' en una cançó de mendicants que deu ser antiga perquè es repeteix en molts llocs: «al Sitjà de Camprodon, / que hi tenim *bullera* ferma», «a la Serra del Cadell / que hi tenim *bullera* ferma: / de farinas quatre plats / y de pa mitja lliureta», «Mo n'irem dret a Ferró / que hi tenim *bullera* ferma / de farinas ---», «al Puig de St. Salvador que hi tenim *bullera* ferma» (Milà, *Romullo.*, p. 489) (no sé si pot venir de (E)BULLITIO mig-savi > *bolleza*, o si té a veure amb el ll. POLLIS, POLLEN (parent de l'it. *polenta*). *Bullida* (escr. Renaix., *AlcM*).

Bullidera 'agitació d'allò que bull' [S. XIX, dicc. Aguiló]; adj. *aigua bullidera* 'aigua bullent' a la Vall de Cardós (Tavascan, 1934). *Bullidissa*. *Bullidor* 'que bull' (Costa i Llob., *AlcM*), i derivant del verb *bullir* en el sentit de 'brollar borbotant' («les Fonts del Mas Barrat són uns fenassers on *bull* l'aigua», Baronia de Rialb, en el Segre, 1956): un *bullidor* 'naixor d'aigua borbotant': «en els Estanyets hi havia un *bullidor*' (Pals), «la font de Sant Quintí és un *bullidor* que naix al costat de l'ermita» (Cambrils d'Odèn),⁴⁵ «Els *bullidors*' (deu del Baix Navès), un *bullidor* 'lloc on l'aigua brolla de terra' (a Cardós i Vall Ferrera, 1962-4); i també en el Migjorn valencià: «el Clau de la Trompa és un *bullidor* d'aigua del Barranc del Port» damunt d'Albaida (1962); en alguns punts funciona encara com a adjectiu *Los Feners Bullidors* fonteta de Freixa (prop de Sort, 1962). *Bullidura* [S. xv, *AlcM*].

Bulliment [fi S. XIII, Lluç]. *Bullina* 'solatge d'aigua tèrbola' hapax potser genuí en Andreu Febrer (*AlcM*).⁵⁵ +*Bullinada* rossell. 'sopa amb moltes menes de peix, espècie de bullabessa' (malentès per *AlcM*): «la pesca serà granada: / ja me sembla sentir flaire de *bullinada*!» [1887, Saisset, «Un punyut de Catalanades», en *Perpinyanenques*, p. 24; «zarzuela de peix», en el

gloss. de l'ed. «Catal. d. Ross.» p. 249]; P. Fabra ja ens envià el mot ben definit per incloure'l en la 2.^a ed. del *Dfa.*, l'any 1947; cf. per a la formació *freginat*, *freginada* «fritada» a Conflent, mot que es podria usar en lloc del barbarisme *parrillada* o *fritada* de *pescado* dels nostres restaurants. *Bullit* m. 'carn bullida amb patates', etc., mall., «hervido, el cocido», eiv. (*PzCabrero*), «mentrestant havien menjat la sopa y s'estaven acabant lo *bullit*, del que ni fill ni mare no feyen gran cas» (N. Oller, *Vilaniu*, 346); i després figuradament 'enrenou, desordre'. *Bullitori* val. («cada calderó d'eixe *bullitori* sòl durar una setmana» 'un bullit', *MGadea, T. del Xè* I, 158). *Bullor* 'acte de bullir' [Arnau de Vilanova, *AlcM*], i en altres textos suspects d'italianisme: it. *bollore* [el ll. *BULLORE d'*AlcM*, naturalment, no ha existit mai: és ...llatí de cuina!]. *Bullorar* mall. *AlcM*.

Bullícia [S. XVI, val. i barc., *Dag.* i *AlcM*, i altres del S. XVII en *Dag.* i 1632, Careta, *Barbr.*, p. 465]: «per no haver-hi per los carrers màsqueras, *bullícia* ni cosa altra alguna de dijous llarders y carnestoltes», Barc., 1641, *BABL* VIII, 22: molt afavorit pel B. de Maldà: «est diumenge de tanta *bullícia* i diversió», «cotxero que era de casa Gelpí! y aquí concloc la *bullícia* d'aquest dia», «tot aquell dia serà *bullici* de *bullicies* dintre de la torre, allò d'hom no entendre-s'hi amb tanta broma de gent» (*Coll. de la Bona V.*, pp. 96, 103, 125); amb la dita popular «panxa plena fa *bullícia*» (que un Bosch citat per *DBal.* canvia en *bullici*, però si és Bosch de la Trinxeria, aquest com a bon vallespirenc emmudia la -a en aquestes combinacions); *bulliciós* (mj. S. xv: «aquells que són *bulliciosos*, que no-s poden reposar, ans continuament estan en moviment de peus e de mans»,³⁵ *Tirant* (III, 21); «conta los béns, / no los seus anys: / dels pus estranys, / *bolliciosos* / e ociosos, / menys vergonyós / e pus ronyós / pren, com la loba ---», J. Roig (*Spill*, v. 1191, *boli*- en el ms.); «consideri-ho qualsevol *bulliciós* lector o oient de tal història --- ma fantasia rajará --- com font plena d'aigua, oberta l'aixeta, molts *bulliciosos* conceptes ---», 'alegre, amic de la broma', Maldà (*Coll. B. Vida*, p. 70). Sembla tractar-se, com indica el femení, d'un descendent mig-savi del ll. (e)*bullitio* en nominatiu 'fervor, bullida'?

Bullanga: mot tardà en cat. i en cast., que es documenta en totes dues llengües des dels mateixos anys, en el Lab. 1839: «*bullanga*: alborot, motí; asonada, follón, *bullanga*, *tumultus*, *sedition*» [definicions copiades pel *Damen.*, de 1858, i Escrig 1851; usat per escr. Renaix. com N. Oller]: «filla d'un patriota sempre embolicat en conspiracions y bullangues», 1883, *La Papallona*, 37; sobre les bullangues de la Barcelona romàntica tenia aplegats dotzenes de llibrets i altra informació P. Coromines, on crec que hi havia alguna data del mot lleument anterior; cf., a falta d'aquestes, el que ell en diu relatiu als anys 1834, 1840, etc. en les O. C., 1075a, 1086a, 1091; en cast. segons el cubà Fdo. Ortiz (*Catauro*, pp. 40, 99, on diu que el mot fou usat (entenc que es tracta d'un cubà d'ascendència catalana) per Francisco de Paula